

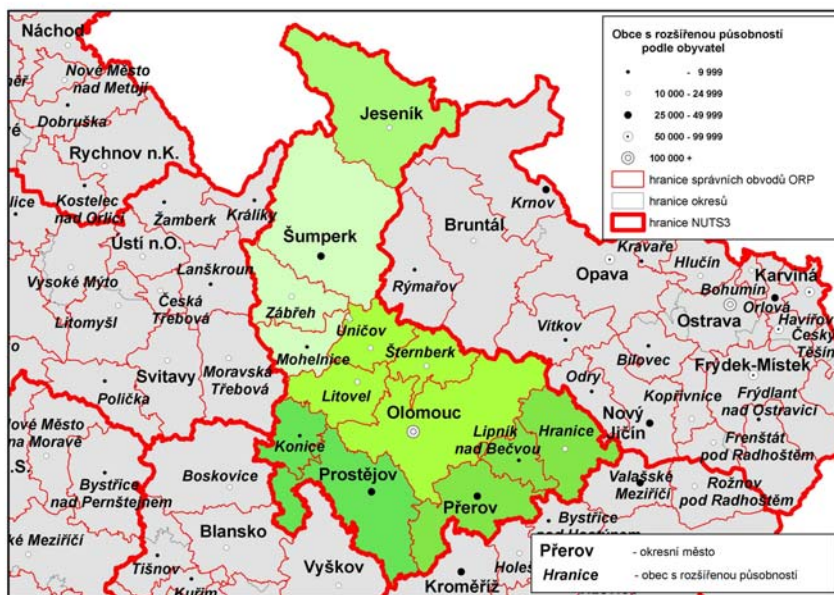

OLOMOUCKÝ KRAJ

Moravská brána, Oderské vrchy, Hornomoravský úval a Hrubý Jeseník jsou územím, na kterém leží Olomoucký kraj. Jihovýchod a střed tohoto kraje tvoří kulturně-historická oblast Hané s úrodnou půdou, dobrou technickou a dopravní infrastrukturou, vysokou hustotou zalidnění (přes 153 obyvatel na 1 km²) a převahou větších venkovských sídel. Naproti tomu severozápad – oblast Jesenicka je podhorská až horská oblast, více zalesněná, chudší, s méně kvalitní technickou infrastrukturou a komunikační sítí, nižší hustotou zalidnění (84 obyvatel/km²) a převahou malých sídel. Kraj Olomoucký sousedí na jihozápadě s krajem Jihomoravským, na západě s krajem Pardubickým, na severu s polským krajem Katovickým, na severovýchodě s krajem Moravsko-slezským a na jihovýchodě s krajem Zlínským.

Olomoucký kraj zaujímá rozlohu 5 139 km² a je tak podle rozlohy 8. krajem ČR, zaujímá 6,52 % území republiky. Podíl zemědělské půdy z rozlohy kraje 54 % je 6. v pořadí krajů, podíl orné půdy z rozlohy kraje 41 % a je 5. největší.

Podíl lesních pozemků 34 % je v pořadí krajů sedmý.

Olomoucký kraj je vymezen územím pěti okresů...Jeseník, Olomouc, Prostějov, Přerov a Šumperk. Kraj má 392 obcí (8. nevyšší počet) s průměrnou rozlohou katastru 13 km² (9. podle velikosti plochy, 5 % nad průměrem ČR) a průměrným počtem 1 641 obyvatel (8. v pořadí krajů) velmi blízkým průměrnému počtu obyvatel za celou ČR. V obcích do 500 obyvatel žije 7,8 % obyvatel a tento podíl plynule klesá cca o 0,1 procentního bodu za rok. V obcích od 501 do 2 000 obyvatel žije 26 % obyvatel (9 % nad průměrem ČR) a podíl mírně stoupá, ve městech nad 10 000 obyvatel je podíl 49 % (6 % pod průměrem) a klesá cca o 0,25 procentního bodu za rok. Největší obcí kraje je sídlo kraje s 16 % obyvateli (8. největší podíl ze 12 krajů –

bez Prahy a kraje Středočeského).

Třináct správních obvodů obcí s rozšířenou působností ležících na území Olomouckého kraje má rozlohu v rozmezí 140 až 860 km² a počet obyvatel od 12 tisíc až do 159 tisíc.

Je zde dostatek prostoru pro nové kapacity a rozvoj hospodářských aktivit, mnoho významných kulturních a historických památek, vysoká oborová i územní diverzifikace průmyslu. Má výhodné umístění na pozemních komunikačních sítích, dobré vysoké školství humanitního charakteru, dobrý potenciál mladých adaptabilních lidí a kvalifikovaných pracovních sil, vysoce nadprůměrnou nezaměstnanost, podprůměrnou úroveň mezd a platů, významná biocentra a biokoridory územních systémů ekologické stability, méně využitý potenciál krajiny pro cestovní ruch.

Výběr aktuálních údajů

Počet obyvatel (31.12.2004)		635 126	Průměrná hrubá měsíční mzda (2004) ⁴		15 445	
z toho	cizinci s přechodným pobytem ¹	3 413	Míra nezaměstnanosti dle VŠPS (2004)		12,0	
	cizinci s trvalým pobytem	3 644	Podíl (%) zaměstnaných v sektoru (2004)	primárním	7,0	
Počet obcí / z toho měst (31.12.2004)		394 / 26		sekundárním	41,2	
Podíl obyvatel bydlících v největším městě (%)		15,9		terciárním	51,7	
Podíl narozených mimo manželství (v %, 2004)		30,1	Dokončené byty celkem (2004)		1 462	
Obyvatelstvo s vysokoškolským vzděláním ² (2004)		muži	10,2	z toho v rodinných domech (%)		43,6
		ženy	6,8	Hosté v ubytovacích zařízeních celkem (2004)		417 663
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo (2004)		312 590	z toho cizinci (%)		23,3	
z toho prac. na vlastní účet a zaměstnavatelé (%)		13,8	HDP v paritě kupní síly na 1 obyvatele (2003)		12 418	
Míra ekonomické aktivity (2004) ³		muži	67,5	Hrubá tvorba fixního kapitálu na 1 obyv. v Kč (2003)		48 825
		ženy	49,2	Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyv. v Kč (2003)		115 683

¹ s vízy nad 90 dní

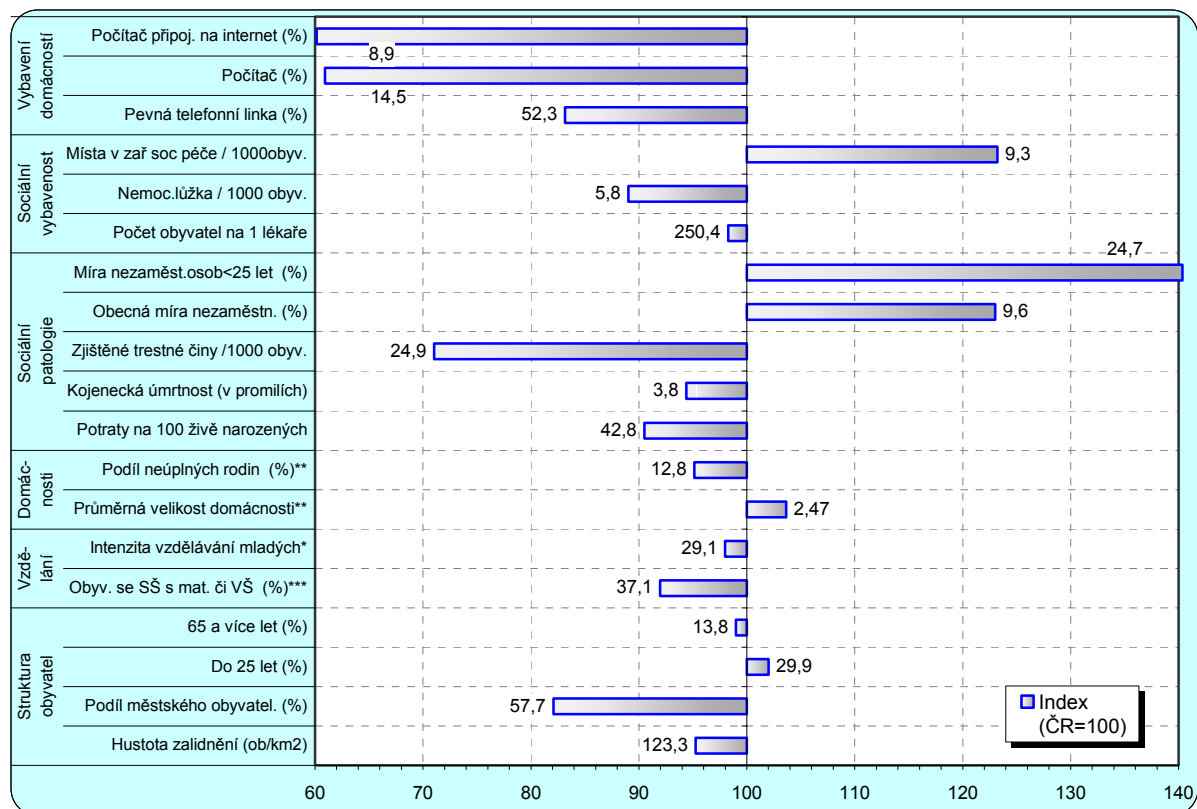
² z obyvatelstva ve věku 15 a více let

³ ekonomicky aktivní ze 100 obyvatel ve věku 15 a více let

⁴ v Kč na jednoho zaměstnance civilního sektoru NH, podniková metoda

Postavení kraje v demografické a sociální oblasti

Pozn. Číslo u sloupců uvádí skutečnou hodnotu ukazatele v kraji, osa x pak jeho relaci k ČR (ČR=100)

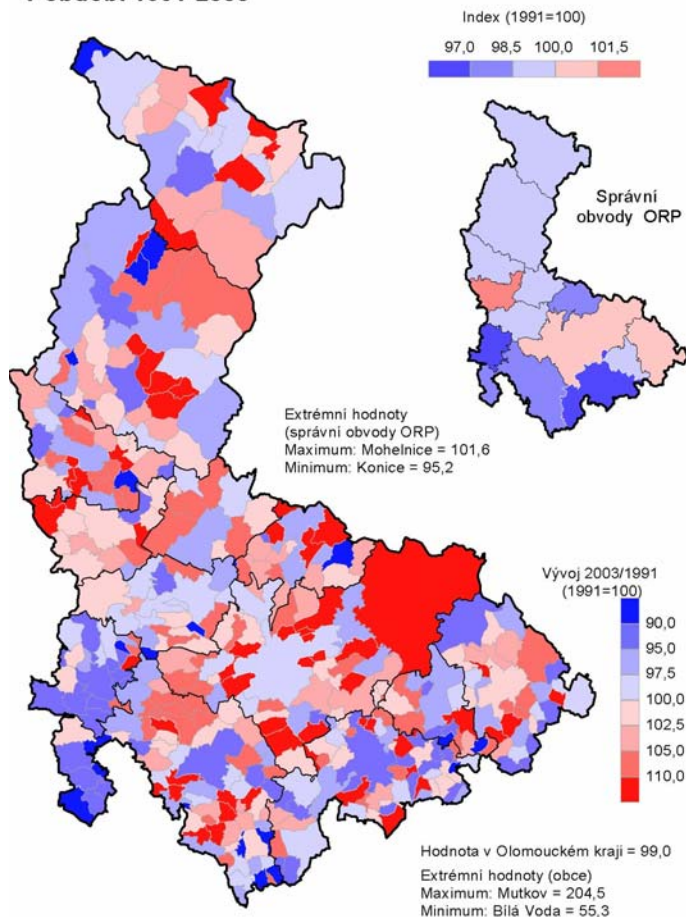
* Podíl (%) osob ve vzdělávání ve věku 20-24 let na celkové populaci ve věku 20-24 (podle místa bydliště)

** Za cenzové domácnosti celkem, podle SLDB 2001

ostatní ukazatele v grafu se vztahují k roku 2003 (potraty a kojenecká úmrtnost k období 2001-2003)

*** Z obyvatelstva ve věku 15 a více let

Vývoj celkového počtu obyvatel v obcích kraje v období 1991-2003

Stav a pohyb obyvatelstva, 1993 - 2003

Stav obyvatelstva, 31.12.1993	641 245
Živě narození (průměr za roky 1994-1998)	5 926
Zemřelí (průměr za roky 1994-1998)	6 911
Přírůstek stěhováním (průměr za roky 1994-1998)	400
Stav obyvatelstva, 31.12.1998	642 961
Živě narození (průměr za roky 1999-2003)	5 665
Zemřelí (průměr za roky 1999-2003)	6 638
Přírůstek stěhováním (průměr za roky 1999-2003)	-62
Stav obyvatelstva, 31.12.2003	636 313

Věková struktura obyvatelstva, 31.12.2003

Věk	Celkem	Celkem	Muži	Ženy
	v tis.	%	%	%
0 - 14	98,2	15,4	16,3	14,6
15 - 24	89,6	14,1	14,7	13,5
25 - 39	147,6	23,3	24,4	22,0
40 - 54	135,0	21,2	21,8	20,7
55 - 64	77,9	12,2	11,9	12,6
65 +	88,0	13,8	10,9	16,6
Celkem	636,3	100,0	100,0	100,0

Klesající počet obyvatel

Počet obyvatel Olomouckého kraje se zvolna snižuje. Za hlavní příčinu úbytku obyvatel je považována nízká porodnost. Ztrátu obyvatelstva přirozenou měnou alespoň částečně nahrazuje zisk ze stěhování, i když i ten v letech 2001 a 2002 měl záporné znaménko. Velmi rychle se snižuje dětská složka v populaci, naopak počet osob ve věku 65 a více let se postupně zvyšuje. Index stárí, což je počet osob ve věku 65 a více let připadající na 100 osob ve věku 0 – 14 let, se zvyšuje především v důsledku úbytku dětí, ale stále ještě nedosahuje průměrné hodnoty za celou ČR. Index ekonomického zatížení (součet počtu osob ve věku 0 – 14 let a počtu osob ve věku 65 a více let připadající na 100 osob v pro-

duktivním věku) je na podobné úrovni jako za celou ČR a má klesající tendenci. Průměrný věk populace kraje již téměř dosáhl celorepublikového průměru – dosahuje hodnoty 39,3 roku (v ČR je 39,5 roku).

Počet sňatků v kraji klesá už od počátku 90. let. Zvyšuje se také věk novomanželů – muži se poprvé žení ve 28 letech, ženy se poprvé vdávají ve 26 letech. Počet rozvodů dosáhl v roce 2003 v Olomouckém kraji svého maxima. Přibývá rozvodů manželství s délkou trvání 10 a více let. I když je porodnost v kraji velmi nízká, přece jenom se postupně zvyšuje a dnes dosahuje průměrné úrovně v ČR. Do plodného věku se dostávají silné populační ročníky ze 70. let, a tak dochází k mírnému růstu porodnosti. Zají-

mavým fenoménem, souvisejícím se vztahem mladé generace k manželství, je vzestup podílu dětí narozených mimo manželství. V některých okresech se tak rodí již každé třetí dítě. Pokles počtu potratů nejlépe dokumentují následující čísla: v roce 2003 v kraji bylo 2 323 potratů, což je o 4 549 potratů méně než v roce 1992. Úmrtnost v kraji má tendenci stagnovat, což je v rozporu s celorepublikovým trendem, kdy úmrtnost mírně roste.

Zaostávající ekonomický vývoj

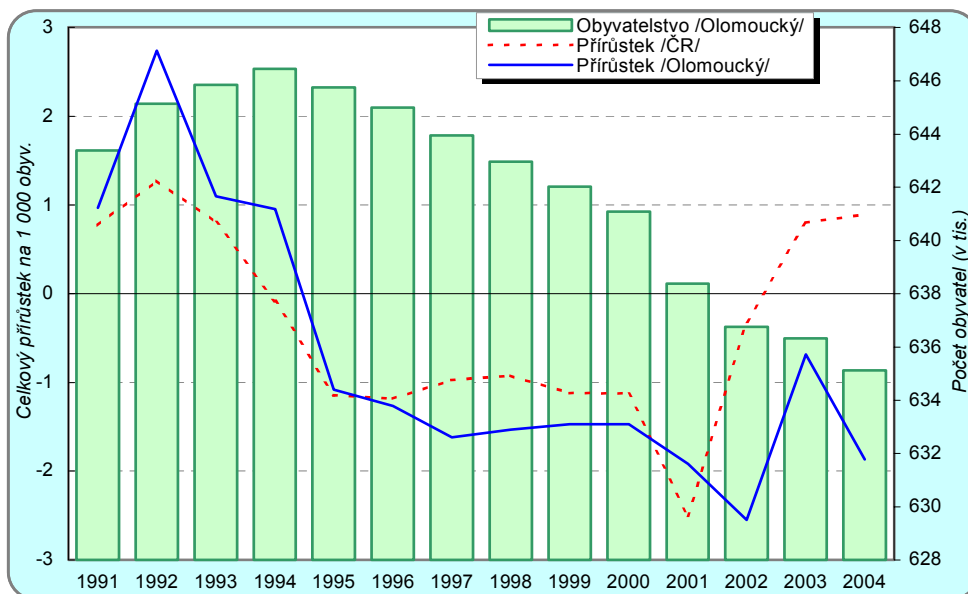
Pokud jde o rozlohu, počet obyvatel i hustotu osídlení, řadí se Olomoucký kraj mezi průměrné až mírně podprůměrné. Jeho střední a jižní část má charakter zemědělský díky svým příznivým půdám i klimatickým podmínkám, průmysl se častěji nachází v severnějších oblastech a nejsevernější část je věnována převážně lesnictví, celoročnímu cestovnímu ruchu a lázeňství. Zaměstnanost v zemědělství přesahuje dvojnásobek průměru, podíl zaměstnaných v průmyslu je podprůměrný (10. pořadí ze 14 krajů), stejně jako je podprůměrná podnikavost, tj. počet soukromých podnikatelů na 1 000 obyvatel. Přes tento kraj prochází důležité dopravní tepny, spojující sever a jih, případně i západ s východem Evropy. Od vzniku České republiky vykazuje Olomoucký kraj velmi nízké hodnoty ekonomických ukazatelů, což svědčí o zaostávání tohoto regionu. Podílí se na tom i historicky vzniklá struktura ekonomiky, kdy u rozhodujících zaměstnavatelů a producentů dochází k výraznému útlumu výroby.

Největší zaměstnavatelé (podle sídla podniku), 2003

Název	Sídlo	Odvětví	Počet prac.
Oděvní podnik, a.s.	Prostějov	Textilní průmysl	> 5 000
Fakultní nemocnice Olomouc	Olomouc	Zdravotnictví	> 3 000
Siemens Elektromotory, s.r.o.	Mohelnice	Výroba elektrických strojů a zařízení	> 2 500
Univerzita Palackého v Olomouci	Olomouc	Školství	> 2 000
Skanska DS, a.s.	Prostějov	Stavebnictví	> 1 500
UNEX, a.s.	Uničov	Výroba strojů a zařízení	> 1 500
LG.Philips Displays Czech Republic, s.r.o.	Hranice	Výroba televizních přístrojů	> 1 000
MORA Moravia, a.s.	Hlubočky	Výroba neelektr. přístrojů pro domácnost	> 1 000
Nemocnice Šumperk, s.r.o.	Šumperk	Zdravotnictví	> 1 000
Sigma Group, a.s.	Lutín	Výroba čerpadel a kompresorů	> 500

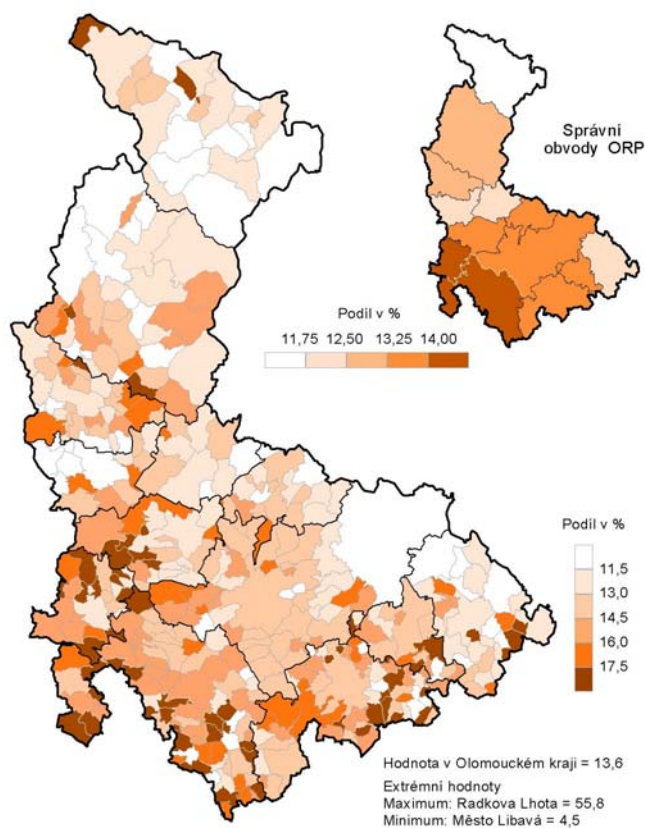

Vývoj celkového počtu obyvatel v kraji a ČR (stav k 31.12.)

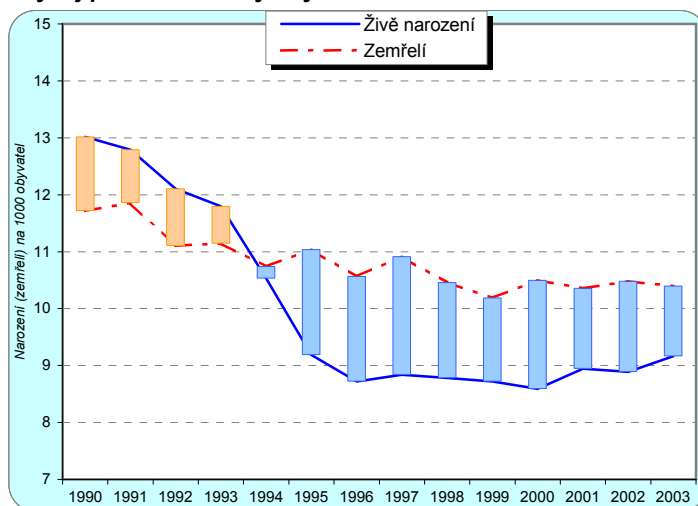

Od roku 2001 údaje aktualizované podle SLDB, do počtu obyvatel jsou zahrnuti i cizinci s pobytem > 90 dnů
Abs. úbytek obyvatel v roce 2001 je způsoben také nedopočtem při populačním censu (1.3.2001), rel. přírůstek v roce 2001 je počítán z vybilancovaných stavů podle SLDB (propad ze SLDB se v něm neprojevuje)

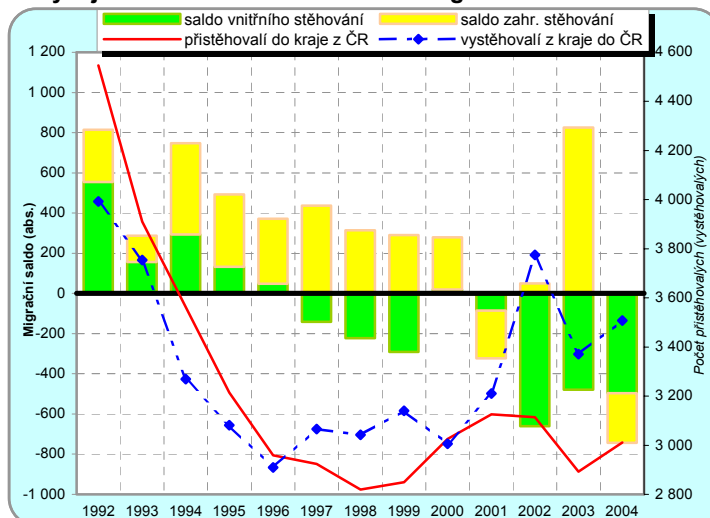
Podíl obyvatel ve věku 65 a více let v obcích kraje

Vývoj přirozené měny obyvatel

Vývoj bilance vnitřní a zahraniční migrace

Pozn. od roku 2001 jsou do migrace započtení i cizinci s dlouhodobým pobytem (>90 dnů)

Zdravotnictví, 2003

Ukazatel	Kraj	ČR
Počet lékařů na 1000 obyvatel	4,0	3,9
Počet lůžek v nemocnicích na 1000 obyvatel	5,8	6,5
Kojenecká úmrtnost (průměr za roky 1999-2003, ‰)	4,0	4,2

Útlum se týká především oborů hutnictví, železářství, oděvnictví, výroby stavebních materiálů i potravinářství (cukrovary a mlékárny).

Při souhrnném hodnocení podle více makroekonomických ukazatelů obsadil kraj předposlední místo. Zvláště negativně lze posoudit podíl regionálního HDP na obyvatele kraje, kdy se 77 % republikového průměru a slabými 47 % průměru EU 15 je poslední ze všech 14 krajů. Vytváří ho téměř z třetiny zpracovatelský průmysl, dále obchod (12 %), doprava a spoje (11%) a také zemědělství se skoro 7 % - téměř dvojnásobkem průměru ČR.

V tvorbě hrubého fixního kapitálu připadajícího na 1 obyvatele se kraj v roce 2001 dostal výjimečně na 3. místo v důsledku investic do zpracovatelského průmyslu (Philips Hranice). V dalším roce pak kraj skončil na, pro něj obvyklejším, desátém místě. Přes mírný pokles podílu investic do dopravy a spojů v poslední době je stále jeho výše o pětinu nad národním podílem těchto odvětví na úhrnu investic.

Rezervy ve vzdělanostní struktuře

V Olomouckém kraji, tak jako ve většině krajů ČR, je síť základních a středních škol stabilizovaná. Zajímavostí je, že kraj má nejvyšší počet mateřských škol při-

padajících na 100 dětí ve věku 3 – 5 let. Město Olomouc je tradičním centrem vzdělanosti. Nachází se zde jedna z deseti českých univerzit – starobylá Univerzita Palackého, která byla založena již roku 1573 a dnes má 7 fakult a 14 tisíc studentů. V rozmístění nově přijatých studentů na střední školy, střední odborná učiliště dosahuje kraj hodnot blízkých průměru ČR.

Ukazatele struktury školního vzdělání populace starší 15 let ukázaly po posledním sčítání, že v kraji je mírně vyšší podíl obyvatelstva s pouhým základním (i neukončeným) vzděláním – 23,7 % oproti ukazateli celostátnímu (23,5 %). Proti tomu byl v kraji vyšší podíl obyvatelstva se středním vzděláním bez maturity (39,3 %) než v celé ČR (38,0 %). Podíl obyvatelstva se středním vzděláním s maturitou (27,8 %) byl proti celostátnímu podílu (28,4 %) mírně nižší stejně jako podíl osob s vysokoškolským vzděláním (8,2 % oproti 8,9 % za ČR). Index vzdělání zachycující počet obyvatel s úplným středoškolským a vysokoškolským vzděláním na 100 obyvatel starších 25 let byl v kraji nižší (43,9) ve srovnání s hodnotou za celou ČR (45,3). Nejvyšší hodnotu indexu vzdělání měl správní obvod Olomouc (52,2). Na dalších místech následovaly obvody Hranice a Přerov, které ani jeden však nedosáhly celostátní hodnoty. Jednoznačně nejnižší hodnotu indexu vzdělání měl obvod Konice (31,2). Ostatní správní obvody, ve kterých byl index vzdělání nižší, na tom byly podstatně lépe – Jeseník (36,8), Litovel (37,4) a Mohelnice (37,4).

Nejen kvantitativní, ale i kvalitativní růst

Přechod zdravotnických zařízení pod správu kraje způsobil nárůst

podílu lékařů v nestátních zdravotnických zařízeních. Těch dnes je již 76 % z celkového počtu lékařů a jejich podíl narostl během 3 let o 14 bodů. Počet lékařů se plynule zvyšuje – v současnosti připadá v kraji na 1 lékaře přibližně 250 obyvatel. Síť ordinací se rozrůstá hlavně o ordinace specialistů. Stále ještě se snižuje počet lůžek v nemocnicích. Lůžka jsou nyní více využívána a snížila se i ošetřovací doba. Síť zdravotnických zařízení v kraji tvoří 10 nemocnic, 11 odborných léčebných ústavů, 127 lékáren a výdejen léků, 296 samostatných ordinací pro dospělé, 141 samostatných ordinací pro děti a dorost, 352 ordinací stomatologů, 63 ordinací gynekologů a 346 ordinací specialistů (údaje z roku 2003). To, že dlouhodobě roste kvalita zdravotnické péče, se projevuje již v některých demografických ukazatelích jako jsou střední délka života či zemřelí podle příčin smrti.

Podobně jako v jiných krajích rostou i v Olomouckém kraji počty těchto zařízení sociální péče, která můžeme označit jako moderní. Jen za jediný rok (2003) přibýlo v kraji 19 domů s pečovatelskou službou s více než 500 novými bytovými jednotkami. Podobně rychle se rozvíjí i nejrůznější azylové, charitní domovy a ubytovny, domovy pro matky s dětmi, zařízení pěstounské péče. Jedná se tedy o zařízení, která řeší problémy osob, které se dostaly do složité sociální situace.

Silné zemědělství, oborově diverzifikovaný průmysl

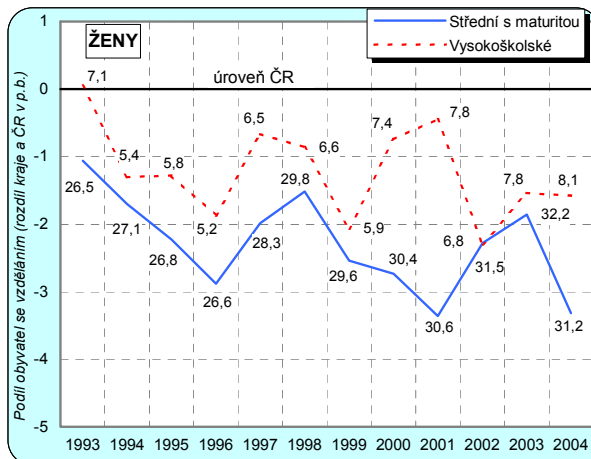
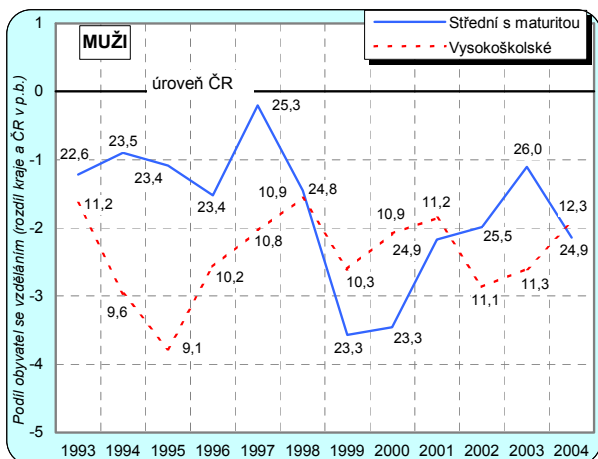
Charakteristiky ekonomické aktivity obyvatelstva Olomouckého kraje nasvědčují tomu, že prakticky ve všech případech se jedná o hodnoty v dolní třetině pořadí krajů, a to ať již jde o podíl ekonomicky aktivních z obyvatelstva celkem či z obyvatelstva v aktivním věku (15 až 59 let), podíl ekonomicky aktivních žen, intenzitu ekonomických aktivit mladých i občanů v předdůchodovém věku i podíl pracujících seniorů.

Žáci a studenti, šk. rok 2003/2004

Typ školy	v tis.
Mateřské školy	18,5
Základní školy	60,3
Gymnázia	9,7
Střední odborné školy	11,6
Střední odborná učiliště	12,8
Vyšší odborné školy	1,1
Vysoké školy	10,5

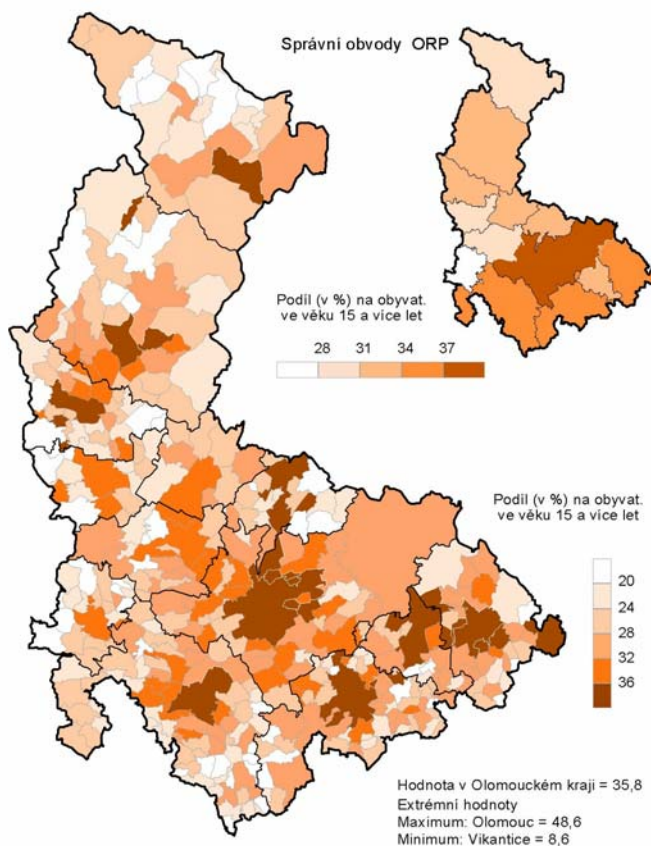

Vývoj zastoupení osob se středoškolským a vysokoškolským vzděláním ve vztahu k ČR, muži, ženy

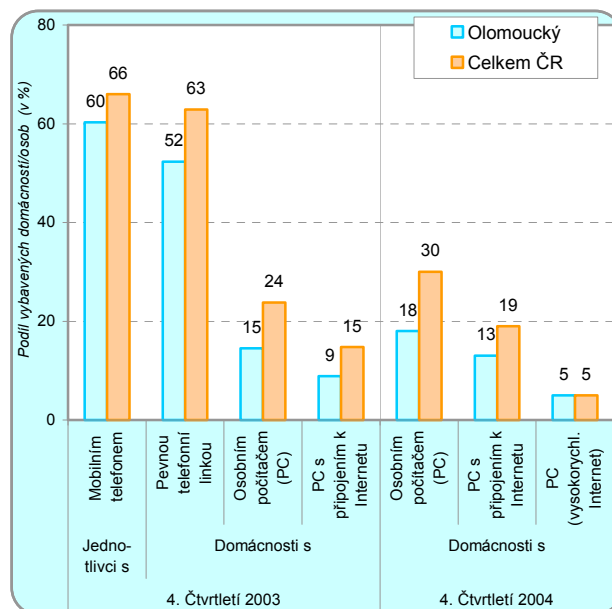

Pozn. Čísla v grafu odpovídají podílu osob se středoškolským vzděláním s maturitou na obyvatelstvu ve věku 15 a více let v kraji, resp. podílu osob s vysokoškolským vzděláním na obyvatelstvu ve věku 25 a více let v kraji

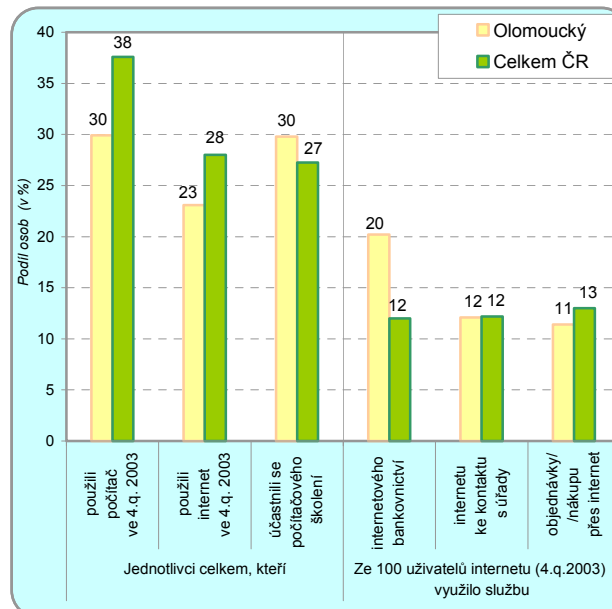
Podíl obyvatel s ukončeným středoškolským a vysokoškolským vzděláním v obcích kraje v roce 2001

Domácnosti s přístupem k informač. technologiím

Využití internetu jednotlivci ve věku 15+ (4.q.2003)

Při dlouhodobém sledování se ukázalo, že difference mezi podílem ekonomicky aktivních z obyvatelstva v aktivním věku a průměrem tohoto podílu v ČR se za čtyřicet let z mírně kladné hodnoty dostala až k současné stejné velké ale záporné hodnotě a u podílu žen z celkového počtu ekonomicky aktivních od středně velké kladné odchylky od průměru až k nynějším hodnotám nelišícím se od průměru.

Podíl zaměstnaných v primárním sektoru je značně nadprůměrný – druhý nejvyšší v pořadí krajů a to vlivem vysoce nadprůměrného podílu zaměstnaných v zemědělství, který zůstal takový i po třetinovém poklesu v posledních 10 letech.

Zaměstnanost v průmyslu v průběhu let trvale klesala až k nynější lehce nadprůměrné hodnotě. Ve zpracovatelském průmyslu je několik odvětví, kde podíl zaměstnaných je nejvyšší ze všech krajů. Je to oděvnictví, papírenství, výroba strojů a zařízení, výroba elektrických strojů a přístrojů, výroba zdravotnických a přesných přístrojů, výroba železničního parku.

Zaměstnanost v terciární sféře je podprůměrná, druhý nejnižší podíl zaměstnaných je v tržních služ-

Zemědělství, 1993 - 2003

Ukazatel	1993	2003
Plocha zemědělské půdy (ha)	275 367	276 460
Plocha orné půdy (ha)	217 561	208 509
Počet zam. v zemědělství, myslivosti a souvis. činn. (v tis., VŠPS)	25,2	16,2
Výnos obilovin (t/ha)	4,81	4,41
Stav skotu celkem (k 1. 3.)	173 800	103 243

bách, zaměstnanost ve službách převážně veřejného charakteru má průměrnou úroveň. Podíl zaměstnaných v sektoru progresivních služeb je druhý nejnižší mezi krají.

Podnikavost v Olomouckém kraji není příliš rozvinutá, silně podprůměrný je podíl samostatně činných podnikatelů i zaměstnavatelů. Poměrně dobrá je vzdělanostní úroveň podnikatelů.

Až 50 % nezaměstnaných v obci, třetí nejvyšší nezaměstnanost mezi krají ČR

Olomoucký kraj od počátku vzniku České republiky vykazuje trvale velmi nízké hodnoty ekonomických ukazatelů. Svědčí o tom pokračující proces zaostávání kraje za ostatními krají ČR.

Vede to následně k poruchám trhu práce, vysoké nezaměstnanosti, přetrvávání strukturální deformace ekonomiky atp. Míra registrované nezaměstnanosti o pětinu přesahující celostátní průměr řadí kraj na třetí místo v pořadí krajů podle velikosti nezaměstnanosti. Disproporce existují i uvnitř kraje. V malém procentu obvodů obcí s rozšířenou působností poblíž jižní hranice kraje je nezaměstnanost lehce podprůměrná až průměrná, značný podíl obvodů má nezaměstnanost nadprůměrnou až silně nadprůměrnou (dvojnásobek průměru) a nezanedbatelný podíl obvodů, zejména na severní – polské hranici, má extrémní nezaměstnanost – až trojnásobek průměru a nalezne se zde místo, kde nezaměstnanost je až 50 %. Absolutní počet nezaměstnaných rostl od roku 2000 jen pomaleji, u mladých nezaměstnaných dokonce mírně poklesl. Počet uchazečů o jedno volné pracovní místo vzrostl za tu dobu víc než o polovinu a o čtvrtinu přesahuje v současné době průměr. O jedno pracovní místo pro osoby se změněnou pracovní schopností se uchází více než sto zájemců. Podíl rekvalifikujících se nezaměstnaných je druhý nejvyšší, státní příspěvek v nezaměstnanosti pobírá třetina nezaměstnaných.

Nízké výdělky, podceňování duševní práce

Disponibilní důchod na 1 obyvatele bydlícího v regionu je nevysoký, Olomoucký kraj se nachází na 11. místě v mezikrajovém srovnání. Od roku 2000, kdy byl poslední, si tak mírně polepšil. Ve srovnání s republikovým průměrem je tento ukazatel na úrovni 90 %.

Míra ekon. aktivity podle věkových skupin (%), 1993-2003

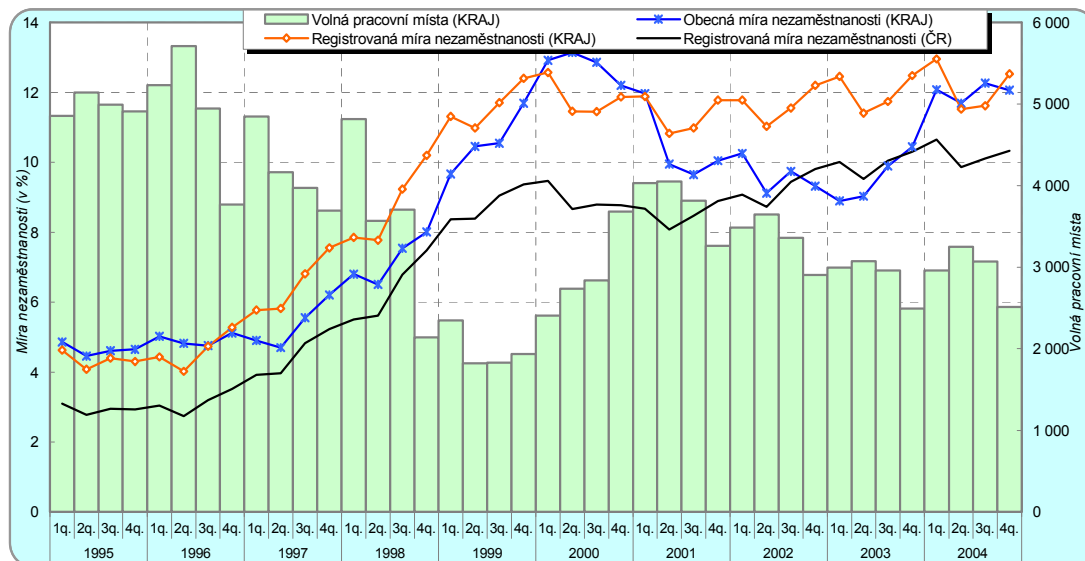
Věková skupina	Celkem		Muži		Ženy	
	1993	2003	1993	2003	1993	2003
Celkem	61,4	58,9	70,8	68,3	52,7	50,1
15 - 19	36,0	9,9	38,6	10,9	33,3	8,9
20 - 24	70,9	63,5	86,3	69,0	54,5	57,8
25 - 29	81,5	82,7	97,2	96,3	64,7	68,4
30 - 34	90,4	88,7	97,6	98,1	83,0	78,8
35 - 39	93,8	93,5	96,7	98,7	90,9	88,1
40 - 44	92,5	93,8	95,9	94,1	89,1	93,5
45 - 49	95,4	90,8	94,4	91,3	96,3	90,3
50 - 54	83,2	87,1	91,2	90,8	75,6	83,5
55 - 59	43,1	53,4	70,6	82,0	18,8	27,2
60 - 64	17,0	15,1	21,7	21,7	13,1	9,4
65 +	6,2	2,2	6,4	4,1	6,1	.

Míra ekonomické aktivity dle vzdělání (% , obyvatelstvo 15-ti leté a starší)

Stupeň vzdělání	Celkem		Muži		Ženy	
	1993	2003	1993	2003	1993	2003
Základní a bez vzdělání	31,0	20,7	36,9	22,3	27,7	19,9
Střední bez maturity	73,6	70,2	80,6	77,0	64,4	60,6
Střední s maturitou	69,6	67,4	74,9	74,0	65,3	62,5
Vysokoškolské	82,2	74,8	87,3	79,9	75,2	68,0

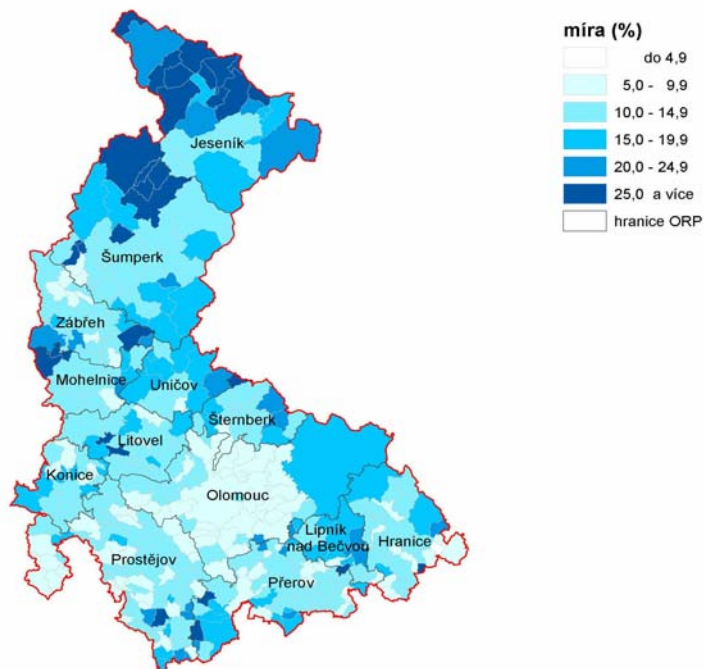

Vývoj obecné (VŠPS) a registrované (MSPV) míry nezaměstnanosti a volných pracovních míst

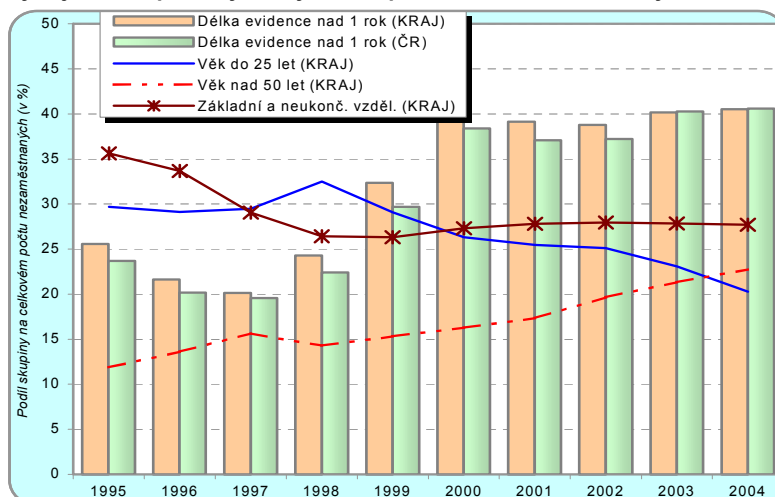
Pozn. Registrovaná míra nezaměstnanosti je uváděna ke konci příslušných čtvrtletí

Registrovaná míra nezaměstnanosti k 31.12. 2004

pozn.: použity údaje MPSV

Vývoj zastoupení vybraných skupin mezi nezaměstnanými

* k 31.12. příslušného roku

Na nejnižší příčce v ČR je však úroveň průměrných mezd, pohybující se nyní na hladině 14 720 Kč (cca 470 €), a leží skoro 2 700 Kč pod průměrem republiky. Je o víc než 7 000 Kč nižší než průměrná mzda v nejlepším kraji (Hlavní město Praha).

Práce duševních pracovníků v tomto regionu se příliš nehodnotí – podíl výdělků nemanuálních a manuálních pracovníků je druhý nejvyšší, ale naopak druhý nejvyšší je podíl mezd žen a mužů. Jediná třída zaměstnanců, kde mzdy alespoň trochu přesahují národní průměr, jsou dělníci v primárním sektoru, nejhůře ve srovnání s průměrem ČR jsou odměňováni vědečtí a odborní pracovníci. V tomto kraji existuje jednoznačný a poměrně strmý trend poklesu relativních mezd s rostoucím vzděláním. Olomoucký kraj se také řadí mezi 3 kraje ze 14, kde prokazatelně narůstají relativní mzdy s rostoucím věkem – progresivně ve věkových skupinách nad 40 let. Relativně nejhůře jsou placeni (ve srovnání s průměrem ČR) pracovníci v tržních službách – nižší mzdy v průměru víc než o 20 %.

Podíl sociálních příjmů na hrubých příjmech je 3. nejvyšší – téměř 28 %. Pětina domácností vychází dobře s příjmem (to je méně než je průměr za ČR), nadprůměrný podíl domácností konstatuje zhoršující se trend finanční situace domácnosti.

Výkonné zemědělství, zdravá krajina, slabý cestovní ruch

V rámci České republiky se Olomoucký kraj řadí svou rozlohou k menším krajům a stejně tak i počtem obyvatel. Mírně nadprůměrný je podíl plochy, kterou zaujímá orná půda, její značná část však leží ve vysoce úrodných oblastech Hané. Tradičně se zde pěstují na klimatické a půdní podmínky náročnější plodiny a obiloviny, jak již naznačuje středověká pohádka „O králi Ječmínkovi“. Podíl lesních pozemků je nadprůměrný, lesy jsou hlavně v severní části kraje. Těžba dřeva je poměrně vysoká – 3. nejvyšší z krajů ČR, tempo zalesňování je jen

Struktura tvorby disponibilních příjmů domácností

		1995		2002	
		v mil. Kč	na 1 obyv. (ČR=100)	v mil. Kč	na 1 obyv. (ČR=100)
Účet rozdělení prvotních důchodů					
Zdroje	čistý provozní přebytek a čistý smíšený důchod	12 782	92,6	20 285	96,3
	náhrady zaměstnancům	35 994	91,2	55 089	83,3
	důchody z vlastnictví	3 285	72,3	3 868	74,7
Užití	důchody z vlastnictví	1 248	81,2	1 247	82,6
	čistý národní důchod	50 812	90,3	77 995	85,8
Účet druhotného rozdělení důchodů					
Zdroje	sociální dávky jiné než naturální sociál.transfery	9 393	94,8	19 311	98,8
	ostatní běžné transfery	3 091	94,3	4 833	94,7
	běžné daně z důchodů, jmění a jiné	3 831	86,3	5 985	83,5
Užití	sociální příspěvky	12 267	90,3	19 867	83,6
	ostatní běžné transfery	2 225	96,6	4 950	95,6
	čistý disponibilní důchod	44 974	91,5	71 337	89,8

průměrné. Sedmiprocentní podíl zemědělství a lesnictví na celkové hrubé přidané hodnotě kraje má klesající tendenci a leží o něco nad celostátním průměrem. Zaměstnání zde nalézá až 6 % ekonomicky aktivních obyvatel.

Průmysl vytváří okolo 38 % hrubé přidané hodnoty, což je druhá až třetí nejvyšší hodnota v pořadí krajů, má však mírně stoupající trend. Tradičními odvětvími zde byly a jsou potravinářství, oděvnictví – nyní vlivem trhu již oslabované, papírenství a později i výroba strojů a zařízení včetně elektrických a výroba kovových konstrukcí. Exportní výkonnost kraje není příliš vysoká. Z celostátního úhrnu exportu rostlinných tuků a olejů pokrývá 60 %, vyrábí se zde téměř polovina vyvážených pigmentů a laků, tranzistorů, elektronek, oděvů a prádla. Většina vývozu směřuje do Evropské unie.

Stavebnictví zaměstnává okolo 6 % ekonomicky aktivních obyvatel a přináší přes 8 % hrubé přidané hodnoty a tento podíl má růstovou tendenci.

Nadprůměrná zaměstnanost je ve sféře služeb, která se podílí na hrubé přidané hodnotě téměř polovinou. Krajská metropole Olomouc měla historicky úlohu duchovního centra Moravy, nyní zde je sídlo arcidiecéze. Nachází se tu i 7 fakult státních vysokých škol převážně humanitního zaměření.

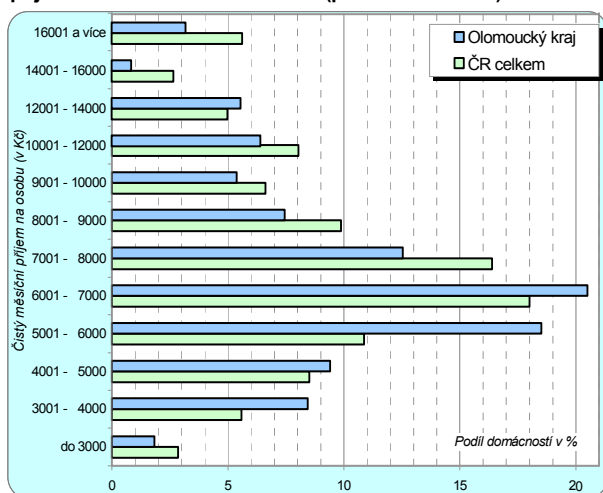
Kraj má předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu, je zde mnoho středověkých památek, lázeňská místa nadregionálního významu, podmínky pro letní i zimní turistiku a rekreaci – Jeseníky a Beskydy v blízkosti polských a slovenských hranic. Oblast služeb cestovního ruchu se teprve začíná rozvíjet, ubytovací kapacity jsou nevysoké – druhé nejvyšší mezi kraji ČR, počet ubytovaných hostů za rok je zatím podprůměrný.

Málo silnic i málo automobilů

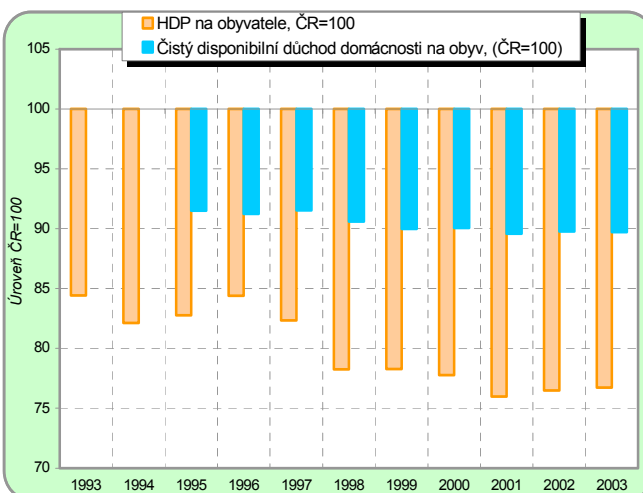
Olomoucký kraj se nachází na území tzv. Moravské brány, kudy již v prehistorických dobách procházely obchodní stezky od Baltu na jih Evropy. Tato tradice zůstává zachována po staletí a trvá dodnes jak v oblasti dopravy silniční, tak i železniční. Hlavními dopravními osami v oblasti silniční dopravy jsou v západovýchodním směru trasa Liberec – Hradec Králové – Olomouc, hraniční přechod Horní Bečva – Bytča, a v hlavním směru ze severovýchodu na jihozápad to je osa Ostrava – Olomouc – Brno, která je dokončována jako rychlostní komunikace navazující na dálnici D 1. Obě tyto trasy jsou součástí evropského systému dálkových silnic. Pro kraj je mimo to ještě důležitá severojižní osa Olomouc – Přerov – Otrokovice – Uherské Hradiště – Břeclav.

Rozdělení domácností podle výše čistého měsíčního peněžního příjmu na osobu v Kč v roce 2002 (podle Mikrocenzu)

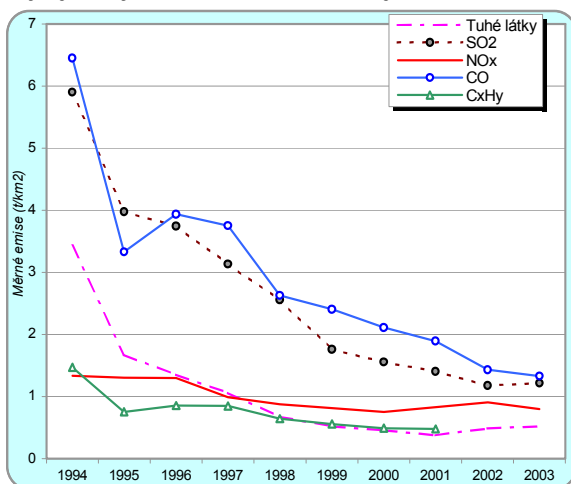

Vývoj HDP a disponibilního důchodu ve vztahu k ČR

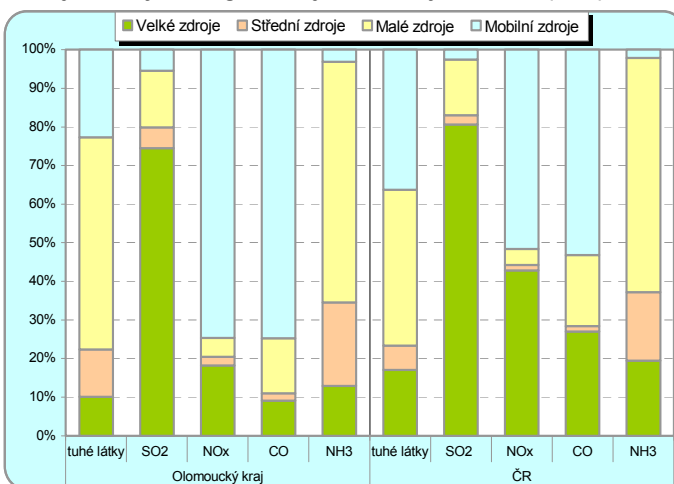

Pozn. údaje o disponibilních důchodech jsou k dispozici až od roku 1995

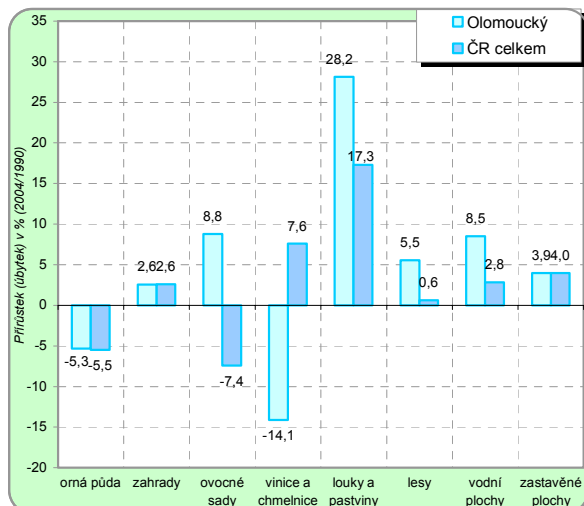
Vývoj měrných emisí hlavních znečišťujících látek

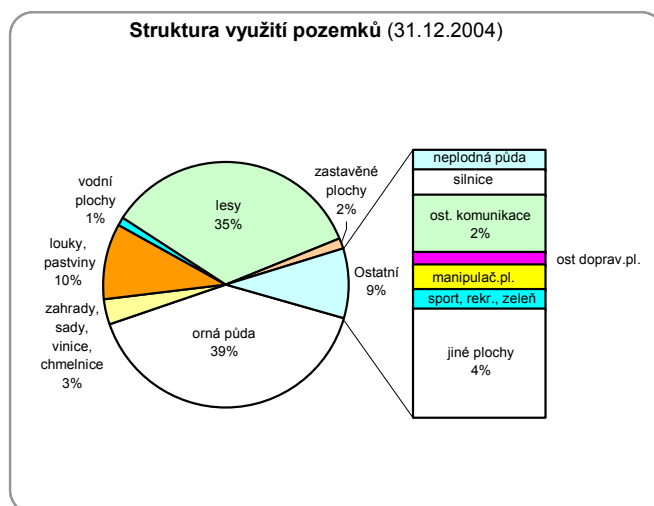
Podíl jednotlivých kategorií zdrojů na celkových emisích (2003)

Vývoj výměry vybraných druhů pozemků mezi roky 1990 a 2004

Struktura využití pozemků (31.12.2004)

Cestovní ruch, 1996 - 2003

Ukazatel	1996	2003
Hosté v ubytovacích zařízeních	487 741	448 151
v tom: z ČR	387 414	341 216
z ciziny	100 327	106 935
Počet přenocování	2 192 524	1 891 562
v tom: občané ČR	1 824 727	1 586 215
cizinci	367 797	305 347
Průměrná doba pobytu (dny)	5,5	5,2

Silniční síť Olomouckého kraje má skoro 3 500 km a její plošná hustota je o 5 % nižší než je střední hodnota v České republice. Motorizace je na nízkém stupni – u osobních automobilů s necelými 290 vozy na 1 tisíc obyvatel je nejnižší ze všech krajů (20 % pod průměrem), u nákladních automobilů je druhá nejnižší. Tempo růstu motorizace v poslední době bylo jedno z nejnižších. Nehodovost má podprůměrnou hodnotu, cca o čtvrtinu nižší než je celostátní průměr.

Železniční síť má hlavní dopravní osy ve směrech nepříliš odlišných od sítě silniční. Hlavní tratě ve směru západ – východ je Praha – Pardubice – Olomouc – Přerov – Ostrava a dále na východ či sever. Důležitá je i trať Přerov – Břeclav a dále na jih. Obě tyto tratě jsou s vysokou intenzitou využívány pro nákladní i osobní přepravu i v mezinárodním měřítku. Železniční síť s téměř 750 km provozní délky tratí obsahuje asi 8 % celkové železniční sítě České republiky a její plošná hustota je o 20 % vyšší než je střední hodnota v celém státě.

Stabilní zájem ze zahraničí

Kromě přírodních krás je v Olomouckém kraji velké množství historických památek. V první řadě má mnoho historických památek krajské město Olomouc. Nacházíme zde Přemyslovský palác, arcibiskupství, kašny, chrám sv. Mořice s největšími varhanami ve střední Evropě, radnici s orlojem či pamětní sloup Nejsvětější Trojice, který byl v roce 2000 zapsán do seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. V kraji jsou významné hrady – Bouzov, Helfštýn, Šternberk, zámky – Tovačov, Velké Losiny, Náměšť na Hané a další. Z přírodních památek je nejvýznamnější Litovelské Pomoraví, Javoříčský a Mladečský kras. Významné jsou Oderské vrchy, Nízký Jeseník, které jsou bohatě zalesněny. Značný význam má lázeňství, které je počtem pokojů na 2. místě za Karlovarským krajem.

Pokles zájmu o cestování po teroristických útocích v roce 2001 nebyl v kraji tak citelný. Zájem zahraničních turistů o krásy Olomouckého kraje můžeme označit jako stabilní. Sice se zkracuje průměrná doba pobytu, ale to je v podstatě celorepublikový trend.

Přibližně každý čtvrtý turista, který se ubytuje v kraji je cizinec. Nejvíce zahraničních hostů je z Německa, hodně je Poláků i Slováků. Německých turistů však v posledních letech jezdí stále méně.

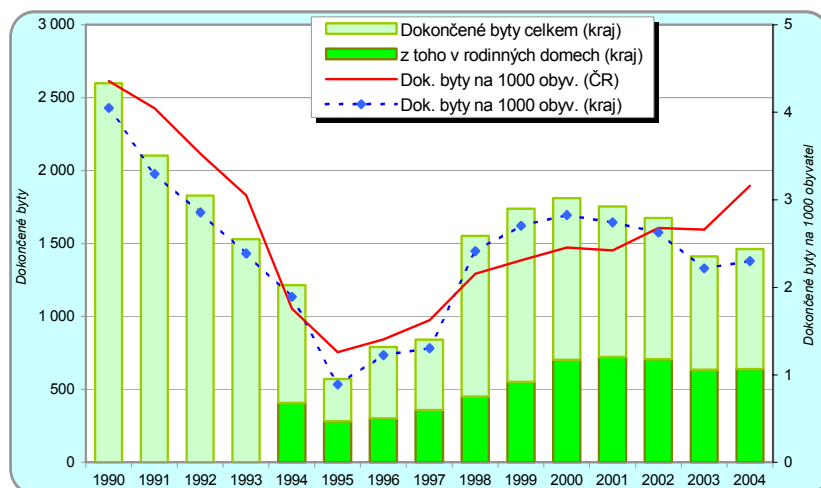
Málo intenzivní výstavba bytů

Celkový domovní fond Olomouckého kraje představoval podle cenzu 2001 více jak 125 tisíc budov, ze kterých neobydlených je 12,8 % domů, což je podíl jen nepatrně menší než je údaj za celou ČR (13,3 %). Z trvale obydlených domů tvořilo 88,3 % rodinné domy, a to je podíl o něco vyšší než činí celostátní úroveň (86,3 %). Bytový fond tvořilo podle posledního sčítání téměř 260 tisíc bytů, z nichž jako neobydlené bylo označeno 10,4 % bytů (v ČR to bylo 12,3 %). Přírůstek trvale obydlených bytů v letech 1991 – 2001 činil 3,7 % (celostátně byl přírůstek 3,3 %).

Počet dokončených bytů po roce 2000 v kraji klesá. Ze sumy dokončených bytů nejvíce bytů připadá na ty, které se nachází v rodinných domech (45,0 %), bezmála 24 % tvoří byty dokončené v bytových domech a pětina bytů jsou nástavby, vestavby či přístavby k stávajícím domům. Pozitivem do budoucna je nárůst počtu zahajovaných bytů v roce 2003. Téměř polovina všech dokončených bytů v kraji připadá na okres Olomouc.

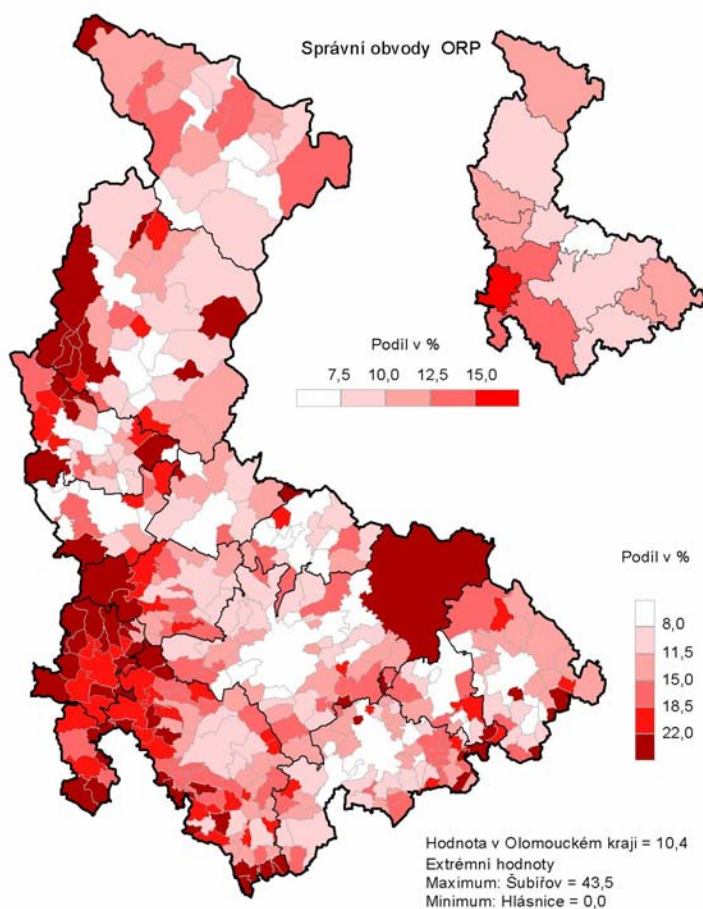

Vývoj dokončených bytů celkem a bytů v rodinných domech

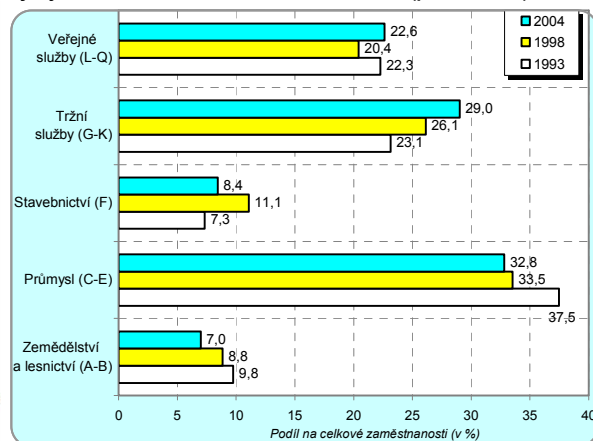

Pozn. údaje za byty v rodinných domech jsou dostupné v časové řadě až od roku 1995

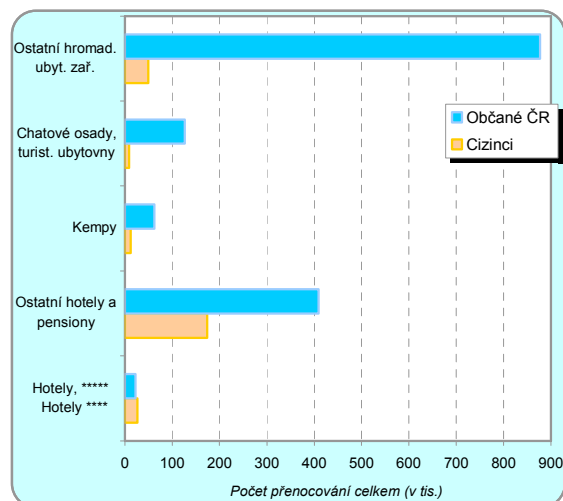
Podíl neobydlených bytů na celkovém bytovém fondu v obcích kraje v roce 2001

Vývoj zaměstnanosti v hlavních sektorech NH (podle OKEČ)

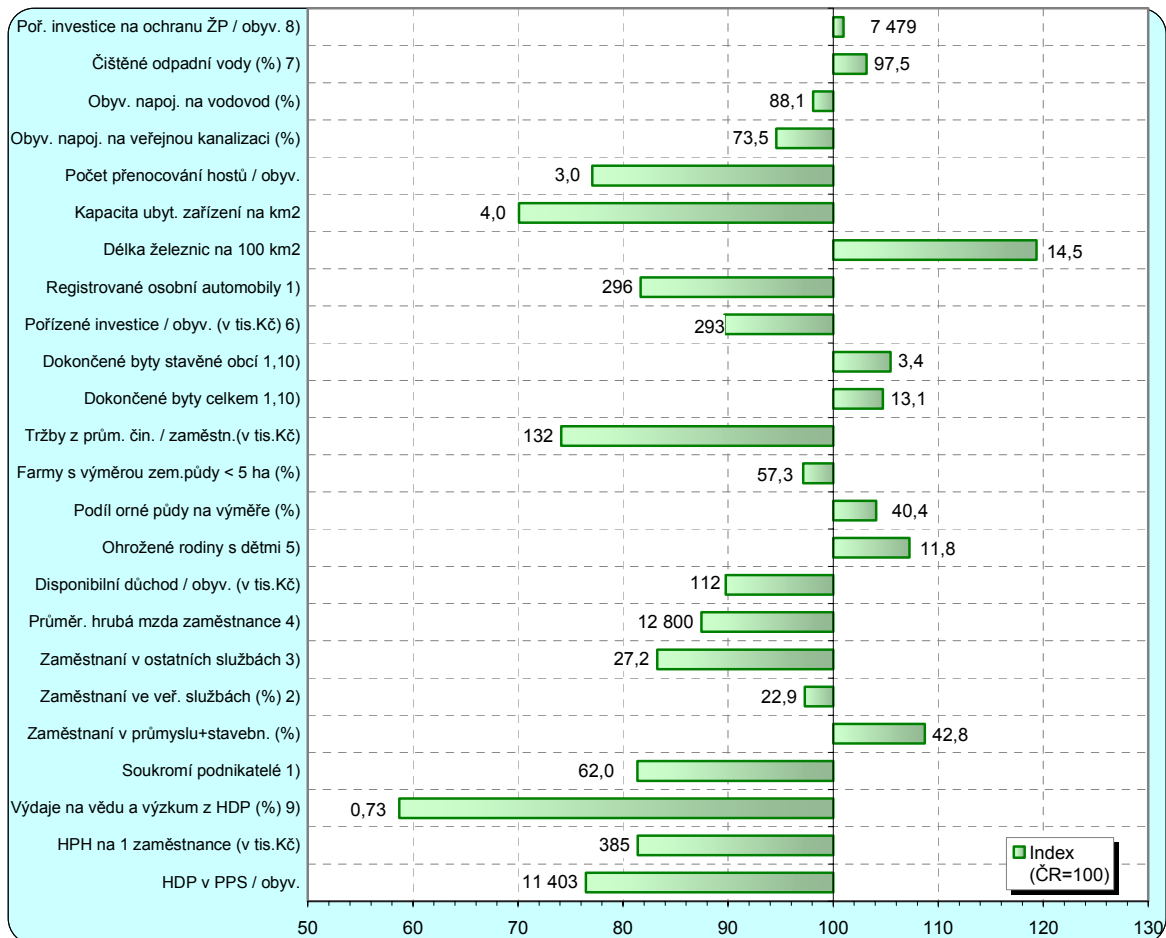

Přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních podle kategorií, v roce 2004

Postavení kraje v oblasti ekonomiky a životního prostředí

Pozn. Čísla u sloupců uvádí skutečnou hodnotu ukazatele v kraji, osa x pak jeho relaci k ČR (ČR=100)

¹⁾ Vztaheno na 1000 obyvatel

²⁾ OKEČ L-O (veřejná správa a obrana, soc.zabezpečení, vzdělávání, zdravotní a soc.péče, ostatní veř. a soc.služby)

³⁾ OKEČ G-K, resp.P-Q (obchod, ubytování a stravování, doprava, finanční zprostředk., nemovitosti, domácnosti zaměst. personál)

⁴⁾ V Kč, za rok 2001, podle skutečného místa pracoviště

⁵⁾ Podíl rodin s nezaopatřenými dětmi v registru sociálně potřebných na celkovém počtu rodin s dětmi v roce 2001

⁶⁾ Podle kraje sídla investora, součet za období 1995-2001

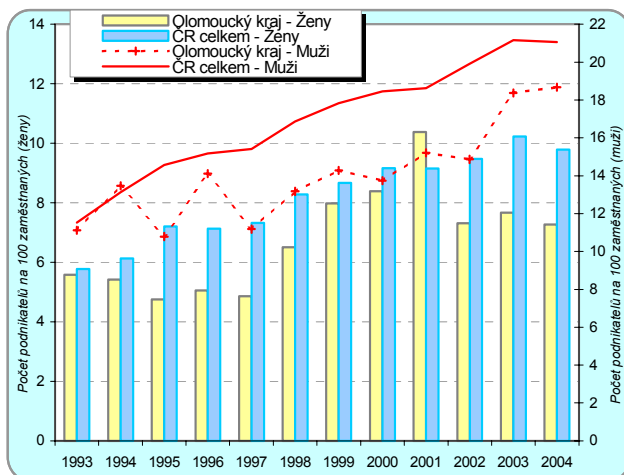
⁷⁾ Z celkového množství vypouštěných odpadních vod

⁸⁾ Podle místa realizace, v Kč, součet za období 2000-2003

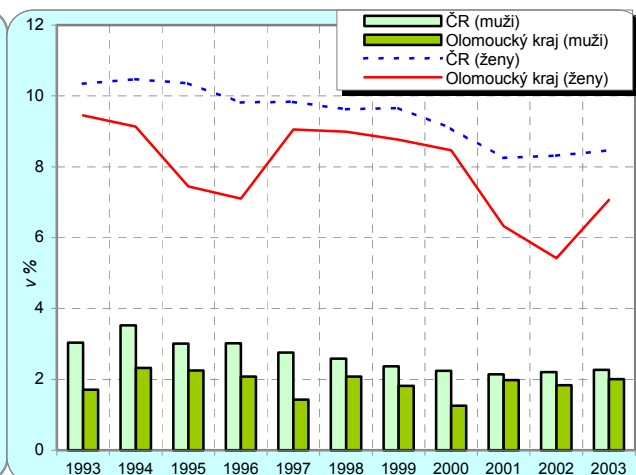
⁹⁾ Průměr za období 2001-2003

¹⁰⁾ Součet za období 1999-2003

Zaměstnavatelé a osoby pracující na vlastní účet, muži, ženy

Zaměstnaní na zkrácený úvazek, muži, ženy

Postavení kraje mezi evropskými regiony NUTS-3 (pořadí je vždy uvedeno sestupně)

Ukazatel			Postavení v rámci územního celku (počet jednotek NUTS-3)					
			Kraj (Olomoucký)	ČR	regiony NUTS-3 sousedící s ČR	EU -10 nové země	EU-15 bývalé země	EU-25 celkem
			(1)	(14)	(27+14) ¹	(123) ²	(1 091+14) ²	(1 214) ²
1	Hustota zalidnění (2002)	hodnota pořadí	123,6 x	129,4 7 / 14	126,2 22 / 41	100,8 31 / 117	120,3 660 / 1105	116,6 684 / 1208
2	Celkový přírůstek obyvatel (1995-2002) ³	hodnota pořadí	-2,0 x	-1,8 11 / 14	-4,0 24 / 40	-1,4 72 / 117	2,7 806 / 1078	2,0 867 / 1181
3	Přirozený přírůstek (1995-2001) ³	hodnota pořadí	-1,7 x	-2,0 8 / 14	-0,9 22 / 40	-0,7 69 / 111	0,9 727 / 1078	0,6 788 / 1175
4	Migrační přírůstek (1995-2001) ^{3,4}	hodnota pořadí	-0,4 x	0,1 11 / 14	-1,6 21 / 40	-0,7 50 / 111	1,9 764 / 1078	1,4 803 / 1175
5	HDP v PPS na obyvatele (2002)	hodnota pořadí	10 947 x	14 315 14 / 14	10 912 33 / 40	10 966 44 / 121	23 164 1081 / 1101	21 172 1111 / 1208
6	HDP v PPS na obyvatele (1995)	hodnota pořadí	8 825 x	10 660 12 / 14	7 882 31 / 40	7 118 25 / 115	16 869 1037 / 1076	15 233 1050 / 1177
7	Podíl ekonomicky aktivních osob celkem (v %, 2002)	hodnota pořadí	49,4 x	50,0 9 / 14	45,3 20 / 41	45,5 24 / 123	46,8 287 / 986	46,6 302 / 1095
8	Podíl ekonomicky aktivních žen (v %, 2001)	hodnota pořadí	41,3 x	43,4 13 / 14	39,8 21 / 28	40,5 55 / 114	39,2 212 / 585	39,4 254 / 685
9	Zaměstnanost v zemědělství, lesnictví a rybolovu (v %, 2001)	hodnota pořadí	7,3 x	4,8 3 / 14	12,1 15 / 40	17,0 75 / 113	4,0 273 / 1063	6,0 345 / 1162
10	Zaměstnanost v průmyslu a stavebnictví (v %, 2001)	hodnota pořadí	41,1 x	40,1 11 / 14	36,2 19 / 40	30,5 25 / 113	25,9 88 / 1063	26,6 102 / 1162
11	Zaměstnanost ve službách (v %, 2001)	hodnota pořadí	51,6 x	55,2 6 / 14	51,8 24 / 40	52,5 53 / 113	70,1 961 / 1063	67,3 1008 / 1162
12	Míra nezaměstnanosti celkem, dle VŠPS (v %, 2003)	hodnota pořadí	9,6 x	7,8 3 / 14	18,0 18 / 40	14,5 67 / 123	8,1 230 / 991	9,1 294 / 1100
13	Míra nezaměstnanosti žen, dle VŠPS (v %, 2003)	hodnota pořadí	12,8 x	9,9 3 / 14	16,7 11 / 28	15,3 55 / 123	8,9 101 / 591	10,0 152 / 700
14	Míra nezaměstnanosti osob <25 let, dle VŠPS (v %, 2003)	hodnota pořadí	26,4 x	18,6 2 / 14	26,7 8 / 28	32,3 57 / 123	15,8 73 / 494	18,4 127 / 603
15	Ubytovací lůžka v hotelech na tis. obyvatel (2002)	hodnota pořadí	15,1 x	24,1 9 / 14	15,2 27 / 41	10,5 24 / 118	26,1 619 / 1105	23,6 634 / 1209

¹ regiony s chybějícími údaji:

2 regiony NUTS-3 ve Slezsku (ve všech ukazatelích vyjma č. 1,7,15) nahrazeny hodnotou za vyšší územní celek NUTS-2 Slezsko

17 regionů NUTS-3 v Německu (u ukazatelů 8,13,14) nahrazeno 5 příslušnými vyššími jednotkami NUTS-2

regiony s odlišným časovým vymezením: všechny regiony u ukazatelů 2 a 3 (období 1997-99), všechny regiony

u ukazatelů 12-14 (rok 2001) a regiony Německa u ukazatele 7 (rok 2001)

² významné regiony NUTS-3 s chybějícími údaji:

439 regionů Německa (ukazatele 8,13 a 14), 100 regionů Francie (ukazatel 14), 51 regionů Řecka (ukazatele 7-8 a 12-14), 40 regionů Nizozemska (ukaz. 9-11), 30 regionů Portugalska (ukaz. 2-4, 6-8 a 12-14), 4 regiony Estonska (ukaz.15) a 4 regiony Lotyšska (ukaz.1)

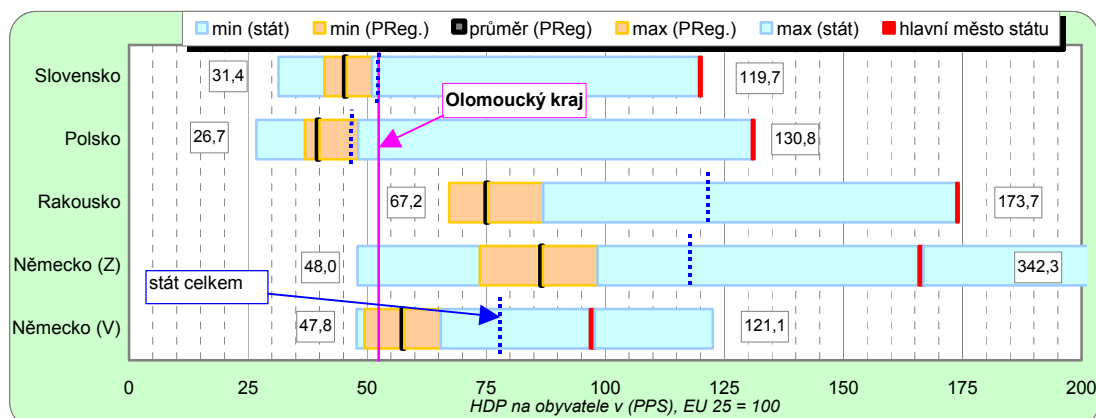
regiony s odlišným časovým vymezením: reg. Německa u ukazatelů 2 a 3 (1995-99) a u ukaz. 12 (rok 2001), V. Británie u ukaz. 7 a 12-14 (rok 2001), Portugal., Kypr a Lucemb. u ukaz. 9-11 (rok 2000), Slovensko-ukaz.15 (rok 2003), Lotyšsko -ukaz. 8 (rok 2002) a regiony Skotska u ukaz. 15 (rok 2000)

³ průměry z jednotlivých let vztažených na 1000 obyvatel středního stavu (celkový přírůstek je vyjádřen jako rozdíl středních stavů)⁴ migrační přírůstek je počítán jako rozdíl celkového a přirozeného přírůstu

Zdroj dat: DB Regio, Eurostat

Pozn. některé údaje za kraje a ČR se nemusí úplně shodovat (zejména z důvodu revizí) s údaji uvedenými v předchozí části kapitoly.

Účelem tabulky je podat základní obraz o postavení kraje v širším nadnárodním kontextu, ukazatele a časové období byly proto voleny především s ohledem na jejich dostupnost (za co nejvíce regionů v EU).

HDP v PPS na obyv. kraje, regionů sousedních zemí a příhraničních regionů (Preg)¹ v roce 2002¹ příhraniční regiony zahrnují všechny regiony NUTS-3 sousedící s ČR